

Conjunt Arqueològic del Camp de les Lloses

Tona

Ubicació

Comarca: Osona
Lloc/Adreça: Carretera de Manresa / c. Germana Victòria
Emplaçament Delimita a migdia amb c. Pau Casals, a ponent amb c. Del Castell, al nord amb el c. De Lurdes, i a llevant amb el c. Germana Victòria.
Alçada: 610

Coordenades:

Latitud: 41.85129
Longitud: 2.22448
UTM Est (X): 435624
UTM Nord (Y): 4633556

Classificació

Número de fitxa 08283 - 314
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Edats dels Metalls Ibèric Romà
Any -900 / -650; -650 / -50; -218 / -50
Estat de conservació Bo
Protecció Legal
Tipus de protecció: BCIN
Observacions protecció: POUM. Pla d'Ordenació Urbanística Municipal. VI. Catàleg de béns a protegir. Arq-1 Conjunt Arqueològic del Camp de les Lloses. AN3 27.G. 1995.
Data aprovació: dc., 20/07/2011 - 12:00
Número inventari CC.AA. 2715
Generalitat i altres inventaris
Accés Restringit
Ús actual: Científic/Lúdic/Cultural

Titularitat

Pública

Fitxes associades:

Pati de l'escola Vedruna

Jaciment de Mas Rimbau

Autoria de la fitxa

Josep Anton Pérez Arriaga (TRÍADE Serveis Culturals)

Data de registre de la fitxa:

dg., 14/07/2024 - 18:53

Descripció

El Camp de les Lloses és un gran assentament interpretat com un *vicus* militar romanorepublicà, un nucli poblacional vinculat a la construcció de la via del procònsol Mani Sergi (c.110 aC), que comunicava la costa catalana amb l'interior travessant Osona. Estructuralment, presenta un urbanisme organitzat en diverses illes de cases al voltant d'un pati, que duu a la via en qüestió. A més, els habitatges i espais exteriors es relacionen amb tallers metal·lúrgics, fet que confirma la vinculació del lloc a la logística dels exèrcits romans.

Hi ha documentats diferents nivells d'ocupació. Els més antics entre el bronze final i el període preibèric (SS. VIII-V aC), ibèric (SS. IV - III aC), i l'ocupació principal d'època republicana romana (SS. II-I aC).

En l'actualitat hi ha documentades dotze edificacions que segueixen el model de casa de planta itàlica, quadrangular i al voltant de patis centrals, on es recullen les aigües pluvials. A l'interior dels espais domèstics s'hi han localitzat restes que confirmen la pràctica d'activitats de manteniment i activitats relacionades amb la metal·lúrgia.

La via de Mani Sergi

Aquesta via va ser descoberta gràcies a la recuperació de diversos mil·liaris (indicaven les distàncies en milles romanes), localitzats en diversos punts, com és el cas del municipi de Santa Eulàlia de Riuprimer o la que assenyala la setena milla, a peu de camí a la masia del Vilar, localitzada l'any 1954. Per altra banda, s'han localitzat fragments de la calçada conservada, com el cas del jaciment de can Rotlle. La via està datada entre els segles II i I aC.

La xarxa urbana

Les construccions edilícies s'organitzen al voltant d'un camí pavimentat, que té una amplada documentada de tres metres, amb encaixos per les rodes de carro.

L'entramat urbà s'articula a partir de dos eixos perpendiculars entre si, i orientats nord-sud i est-oest, amb agrupacions de cases o *insulae*, datades entre el 125 -75 aC. Una de les edificacions, correspon a les dependències d'una vil·la, datada entre els anys 50 aC - 50 dC. L'estudi de l'arquitectura i del tipus d'assentament mostra una adaptació de la societat ibèrica ausetana als nous models imposats romans, entre el període del segle II i I aC.

Cal destacar els tallers on es duia una activitat metal·lúrgica, amb la documentació d'estructures de combustió i abocadors.

La comunitat militar

La vinculació del lloc a la logística dels exèrcits romans és clau per entendre aquest jaciment. Per cobrir les necessitats del moviment militar calia una infraestructura i logística constant, que facilitessin les

comunicacions i trànsit de persones.

El Camp de les Lloses és un exemple d'aquesta realitat, oferint serveis com tallers de fabricació, de reparació, de construcció i manteniment, etc. Les excavacions arqueològiques han posat al descobert fins a quinze espais amb activitat metal·lúrgica que operaven de forma coordinada, i treballaven el ferro, el bronze i el plom, ja que es registren diverses estructures de combustió, lingots de ferro i plom, objectes de bronze amb diferents aliatges, s'han trobat fragments de rebutjos de peces fabricades, les escòries. I també, s'ha recuperat part de l'instrumental de feina (gresols, motlles, balances, pesals, encluses, etc.).

El volum de numerari recuperat és molt alt, amb un total de 143 monedes ibèriques, 140 bronzes, tres monedes de plata, un *tritetermorion* i dos denaris, 19 monedes romanes, un òbol massaliota i tres ploms monetiformes. Destaquem, un important predomini de monedes del grup ausetà (*Ausesken*, *Eusti* i *Ore*) sobre els altres.

A l'extrem septentrional del jaciment s'alcen els anomenats pisos Roquet i també els vestigis de l'antiga rectoria construïda el 1577, i que fou cremada l'any 1936.

Observacions:

L'equipament forma part de la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona. El cofinançament de les subvencions rebudes des de la Direcció General del Patrimoni Cultural del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i l'Ajuntament de Tona han fet possible el desenvolupament del Projecte Director del Camp de les Lloses. També cal citar la col·laboració econòmica del Ministeri de Foment i Cultura, a càrrec de l'1% Cultural.

El seu coneixement permet aprofundir en el procés de romanització del nord-est peninsular i entendre'l dins el context històric general de la Hispània Romana (DURAN *et alii*: 2013, p.45).

Història

L'inici de la descoberta del jaciment fou l'any 1916 amb una troballa excepcional d'una estela ibèrica fragmentada, avui dipositada al Museu Episcopal de Vic, i de la qual el Centre d'Interpretació en té exposada una rèplica. Aquesta troballa definia una àrea al voltant del mas Riambau, incloent-hi tota la seva finca i propietat, i alhora vinculada amb el Camp de les Lloses. Anys més tard, el 1944, arran d'uns aiguats que provocaren un desplaçament de terres, es varen deixar al descobert les primeres restes arqueològiques.

A partir del 1991, es varen iniciar les primeres intervencions arqueològiques a l'extensió que correspon pròpiament al Camp de les Lloses, però que varen ajudar a vincular tota l'àrea circumdant a l'important assentament iberoromà, i concretament també al jaciment del *vicus* militar romanorepublicà. L'any 1993 es practicà la primera gran excavació en extensió que va posar a la llum l'edifici A, molt vinculat a la metal·lúrgia.

L'any 1995 el jaciment va ser declarat Bé Cultural d'Interès Nacional (BCIN) atesa la seva importància i urgència en protegir-lo davant el projecte d'urbanització que existia. Va ser declarat com a zona arqueològica amb número de registre 2013-ZA. Dins aquesta zona de protecció es varen incloure altres jaciments estretament vinculats: la Rectoria Vella, el pati de l'escola Vedruna i Mas Riambau.

L'any 2006 marcà un punt d'inflexió en la gestió del bé patrimonial, quan es va convertir en parc arqueològic obert al públic, i es va inaugurar un equipament museístic on s'exposaren les col·leccions en dipòsit.

Entre els anys 2011 i 2012 es va completar el projecte d'ampliació del parc, iniciat dos anys abans (DURAN *et alii*: 2013, p.45). L'any 2011 es va realitzar una important intervenció arqueològica destinada a la restauració, consolidació i museïtzació del jaciment, que quedava integrat dins un projecte de recerca arqueològica.

Al llarg dels anys s'hi ha desenvolupat diverses intervencions arqueològiques de caràcter anual, amb estudiants universitaris que hi realitzaven pràctiques. Per altra banda, els projectes de recerca científica tenen un caràcter pluridisciplinar i estan vinculats a institucions universitàries (UB, UAB, UdG, ICAC...). Aquestes intervencions s'han dut a terme amb el permís del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya i, l'aval científic del Museu d'Arqueologia de Catalunya (MAC).

En els darrers anys ha gaudit d'extenses excavacions arqueològiques, que han tret a la llum edificacions i dades d'una intensa activitat humana, en especial en el període comprès entre el 120 i el 90 aC.

Bibliografia

ÁLVAREZ, R., DURAN, M., MESTRES, I., PRINCIPAL, J. 2000: "El jaciment del Camp de les Lloses (Tona, Osona) i el seu taller de metalls", a: Mata, C. i Pérez Jordà, G. (Eds.), IBERS. Agricultors, artesans i comerciants. Universitat de València, València, 271-281.

DANÉS TORRAS. J.: (1932) *Antiguitats de Tona*. Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya vot XLII. pp.325-347.

DURAN, M.; [et al.] (1995) *Tribuna d'Arqueologia 1993-1994*. Generalitat de Catalunya. Departament de Cultura.

DURAN, M.; MESTRES, I.; PRINCIPAL, J (2013) "El Parc Arqueològic del Camp de les Lloses al 2013". Llibre de Tona. Tona. Pàgines 45-48.

GARCÉS, I.; CEBRIÀ, A. (2002) "L'estela ibèrica de Tona (Osona)" a *Pyrenae*, Núm. 33, p. 211-232.

MESTRES, I. (1995) Memòria del seguiment arqueològic de les obres de remodelació del pati de l'escola Vedruna - Tona. Osona. Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya. Inèdit.

PADRÓS, C. (2011) El territori de la plana ausetana i el seu entorn des de l'ibèric ple a l'alt imperi.

PLADEVALL, A. (1990). Tona. Mil cent anys d'Història. Eumo Editorial. Ajuntament de Tona.

[Inventari del Patrimoni Arqueològic i Paleontològic de Catalunya.](#)

Enllaços d'interès:

[Pyrenae](#)

[Camp de les Lloses](#)

[Tribuna d'Arqueologia 1993-1994:](#)

[Bibliografia](#)

